

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 5Cdo/72/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113239297
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Adamcová
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:1113239297.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcu: C. A., nar. N., bytom F., adresa pre doručovanie: A., zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Vačokom, so sídlom Vazovova 9/A, Bratislava, proti žalovanej: Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, Bratislava, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a zaplatenie nemajetkovej ujmy, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 5C/170/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022 v napadnutej časti výroku týkajúcej sa žalobcovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 15.000 eur, z a m i e t a .

II. Vo výroku o náhrade trov konania rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca žalobou, doručenou Okresnému súdu Bratislava I dňa 14. novembra 2013, sa domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 1.759,88 eur a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500.000 eur. V žalobe podanej podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) v spojení s čl. 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) uviedol, že uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Bratislava z 27. septembra 1999, ČVS: OÚV-539/99-Šk, bolo proti nemu vznesené obvinenie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona a uznesením Okresného súdu Bratislava I z 30. septembra 1999 sp. zn. 3Nt/126/99 bol vzatý do väzby so začiatkom jej trvania od 28. septembra 1999 do 27. júna 2000, kedy bol príkazom Okresnej prokuratúry Bratislava I č. p. Pv 372/99-133 prepustený z väzby na slobodu. V rámci jeho väzobného stíhania mu bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Bratislava z 12. novembra 1999, ČVS: OÚV-539/99-Šk, vznesené ďalšie obvinenie pre trestný čin vydierania spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 235 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo 14. decembra 2011, právoplatného 28. novembra 2012, sp. zn. 1T/11/2007, bol žalobca spod obžaloby oslobodený. Svoj nárok na náhradu škody vo výške 1.759,88 eur odôvodnil tým, že táto suma predstavuje jemu spôsobené náklady v podobe trov obhajoby, ktoré mu vznikli v priebehu celého trestného konania. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500.000 eur odôvodnil tým, že mu vznikol v dôsledku jeho nezákonného trestného stíhania v trvaní viac ako 13 rokov, nezákonného väzobného stíhania v trvaní 9 mesiacov a nesprávneho úradného

postupu prokuratúry a vyšetrovateľa, v dôsledku čoho v spojení s medializáciou prípadu došlo k výraznému zásahu do jeho súkromného, profesionálneho, spoločenského a rodinného života a malo negatívny dopad na jeho osobnostné práva, občiansku česť a ľudskú dôstojnosť.

1.1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 9. septembra 2015 č. k. 5C/170/2013-126, v spojení s opravným uznesením z 18. januára 2016 č. k. 5C/170/2013-145, uložil žalovanej povinnosť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobcovi: a) 1.759,88 eur titulom náhrady škody, b) 50.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy, c) v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a d) rozhodnutie o trovách konania si ponechal na samostatné rozhodnutie.

1.2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. augusta 2018 sp. zn. 8Co/77/2016, rozsudok súdu prvej inštancie a) v napadnutej časti priznanej náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 27.000 eur potvrdil, b) vo zvyšnej napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a c) žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

1.3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací, uznesením z 20. júna 2019 sp. zn. 3Cdo/25/2019, na dovolanie žalovanej zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 7. augusta 2018 sp. zn. 8Co/77/2016 vo výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 9. septembra 2015 č. k. 5C/170/2013-126, v spojení s opravným uznesením z 18. januára 2016 č. k. 5C/170/2013-145, ukládajúci žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 27.000 eur a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

1.4. Odvolací súd rozsudkom z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/257/2019, rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 27.000 eur potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu.

1.5. Najvyšší súd SR ako súd dovolací rozsudkom z 27. apríla 2022 sp. zn. 5Cdo/128/2021 na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/257/2019, v časti výroku týkajúcej sa žalobcovi priznanej náhrady titulom nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 9.000 eur, zamietol. Vo zvyšnej časti výroku, týkajúcej sa žalobcovi priznanej náhrady titulom nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie vo výške 18.000 eur a vo výroku o náhrade trov konania rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/257/2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

1.5.1. Najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že s poukazom na argumentáciu dovolateľky závery odvolacieho súdu nemajú dostatočnú oporu v zistení rozhodujúcich skutkových okolností a ani právne posúdenie nemožno považovať za konzistentné a komplexné, zohľadňujúce relevantné okolnosti prejednávanej veci, čím došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

2. Odvolací súd následne rozsudkom z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022 o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 9. septembra 2015 č. k. 5C/170/2013-126, v spojení s opravným uznesením z 18. januára 2016 č. k. 5C/170/2013-145 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 15.000 eur potvrdil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Zároveň žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu.

2.1. Nakoľko podľa názoru dovolacieho súdu závery odvolacieho súdu nemali dostatočnú oporu v zistení rozhodujúcich skutkových okolností, nariadil odvolací súd opakovanie výsluchu žalobcu. Na základe výsluchu odvolací súd považoval za preukázané, že v dôsledku toho, že žalobca bol počas doby trestného stíhania vystavený každodennému strachu z hrozby trestu odňatia slobody a neistote ako dopadne trestné stíhanie, cítil zodpovednosť a odmietol v tejto neistej situácii mať dieťa. Z výsluchu žalobcu mal odvolací súd preukázané, že dlhodobé vystavenie hrozbe nepodmienečného trestu odňatia slobody malo za následok rozpad partnerského vzťahu žalobcu, ktorý vyústil do rozvodu jeho manželstva. Na základe uvedeného dospel zhodne so súdom prvej inštancie k záveru, že trestné stíhanie malo negatívny dopad na osobný (partnerský) život žalobcu. Žalobca bol bezúhonnou osobou, v čase začatia trestného stíhania vo veku XX rokov a trestné stíhanie sa skončilo keď mal XX

rokov, z čoho odvolací súd vyvodil, že trestné stíhanie prebiehalo práve v tom jeho životnom období, ktoré je rozhodujúce pre budovanie si pracovnej kariéry a pre zakladanie rodiny. Z jeho výsluchu bolo preukázané, že bol podnikateľom, predsedom predstavenstva spoločnosti G., podnikal v oblasti sprostredkovania obchodu a služieb, najmä vo vzťahu k zahraničiu, keďže študoval v zahraničí a ovládal plynule tri cudzie jazyky. Neboli preukázané negatívne dôsledky trestného stíhania na jeho pracovný život. Žalobca počas trestného stíhania pracoval a mal príjem, jeho odchod zo spoločnosti bol dôsledkom výkonu väzby. Z výpovede žalobcu mal odvolací súd preukázané, že v dôsledku začatého trestného stíhania bol nútený zmeniť si svoje priezvisko, čím považoval za dostatočne preukázaný negatívny dopad trestného stíhania na súkromný život žalobcu. Výpoveďou žalobcu bolo preukázané, že na vydanie zbrojného preukazu po právoplatnom oslobodení spod obžaloby bolo od neho neoprávnené požadované opakované vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti z dôvodu jeho trestného stíhania. Po vynaložení značného úsilia mu bol zbrojný preukaz vydaný aj bez absolvovania preskúšania. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že trestné stíhanie žalobcu malo negatívny dopad na jeho súkromný život aj po tom, ako bol právoplatne oslobodený spod obžaloby. V prípade, ak by nedošlo k trestnému stíhaniu, platnosť zbrojného preukazu by sa mu kontinuálne predlžovala a nebol by vyzyvaný na opakované preskúšanie odbornej spôsobilosti. Z oslobodzujúceho rozsudku odvolací súd zistil, že dôvodom oslobodenia žalobcu spod obžaloby bola skutočnosť, že nebolo preukázané, že sa stali skutky, pre ktoré bol stíhaný. Za nesporné v konaní považoval odvolací súd aj zistenie súdu prvej inštancie, že za zásah do osobnostných práv neoprávneným trestným stíhaním sa žalobcovi nikto neospravedlnil. V konaní posúdil odvolací súd ako nespornú skutočnosť, že trestné stíhanie žalobcu trvalo vyše trinásť rokov (158 mesiacov) a hrozil mu nepodmienečný trest odňatia slobody pokiaľ ide o trestný čin ublíženia na zdraví v trvaní 5 až 12 rokov a pokiaľ ide o trestný čin vydierania v trvaní 2 až 8 rokov.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidla, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“.

2.3. Odvolací súd uviedol, že výšku konkrétnej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne matematicky stanoviť, nie je možné ani mechanicky (automaticky) prevziať peňažné sumy priznávané rozhodnutiami súdov ako odškodnenie nemajetkovej ujmy v iných prípadoch, nakoľko nejde o paušálne peňažné sumy. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy totiž stanovuje súd v každom jednotlivom prípade na základe voľnej úvahy a je tak výsledkom individuálneho posúdenia všetkých konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu s tým, že konečná výška musí vychádzať zo zásady primeranosti, zodpovedať všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti a požiadavke rozumného usporiadania vzťahov medzi stranami. Vždy je potrebné mať na zreteli prvoradú satisfakčnú funkciu priznávanej peňažnej čiastky, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie a vyváženie vzniknutej nemajetkovej ujmy, v opačnom prípade by neprimeraná výška odškodnenia vo svojich dôsledkoch viedla k bezdôvodnému obohacovaniu. Z hľadiska primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy môže byť smerodajným vodítkom aj rozhodnutie súdu v inej skutkovo porovnateľnej veci, nakoľko výška priznaného peňažného zadosťučinenia v obdobných prípadoch by sa nemala výrazne odlišovať. Peňažná náhrada tak musí byť výsledkom aplikácie zodpovedajúcej právnej úpravy na konkrétny skutkový stav zistený v každom individuálnom prípade vykonaným dokazovaním. Výška priznanej náhrady tak musí byť objektivizovaná výsledkami vykonaného dokazovania a v odôvodnení rozhodnutia racionálne vysvetlená so zreteľom na použitú právnu úpravu.

2.4. So zreteľom na uvedené zistenia dospel odvolací súd ku skutkovému záveru, že trestné stíhanie predstavovalo značný zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol, dovtedy ako bezúhonná osoba, vystavovaný počas doby vyše 13 rokov trvajúceho trestného stíhania vyšetrovacím úkonom orgánov činných v trestnom konaní. Odvolací súd tak nadobudol presvedčenie, že negatívne následky spojené s trestným stíhaním by pociťoval ako závažnú ujmu každý na jeho mieste a v jeho postavení. Zistenie uvedených skutkových okolností podľa názoru odvolacieho súdu umožňuje priznanie náhrady

nemajetkovej ujmy. Ich komplexným vyhodnotením odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že trestné stíhanie žalobcu malo za následok citeľný zásah do jeho ľudskej dôstojnosti a cti, ktorý bol značnej intenzity a mal nepriaznivé dôsledky na jeho súkromný život. Odvolací súd za primeranú považoval sumu 15.000 eur (95 eur mesačne). Na porovnanie odvolací súd poukázal na to, že sumu 620 eur mesačne nepovažoval ústavný súd za neprimeranú za odškodnenie trestného stíhania vo veci, v ktorej boli preukázané v súvislosti s trestným stíhaním negatívne následky v rodinnom živote poškodeného (rozpad rodiny a manželstva), v jeho zdravotnom stave (srdcový kolaps a PN) a v sťaženom pracovnom uplatnení (nález č. k. III. ÚS 754/2016-42). V inej veci (nález č. k. II. ÚS 568/2017-42) sa ústavný súd vyjadril, že náhrada vo výške 5.000 eur za nedôvodné trestné stíhanie v trvaní 7 rokov sa javí celkom neprimeraná a nedostatočná, a že ani prípadná kriminálna minulosť obvineného neznamena, že by nedôvodné trestné stíhanie nebolo závažným zásahom do jeho osobnostných práv. Z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z. z. nepovažoval odvolací súd priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu, za prehnanú. V roku 2012, kedy sa trestné stíhanie skončili, bola minimálna mzda 327 eur, čo predstavuje 16.350 eur ako maximálny limit odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnými činmi. V danom prípade celková výška odškodnenia 15.000 eur neprekračuje maximálny limit. Odvolací súd zastával názor, že z hľadiska proporcionality pri určovaní výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy možno zákon č. 215/2006 Z. z. použiť len podporne, keďže podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, je nenáležité limitovať výšku náhrady porovnávaním výšky odškodňovania iných zákonom stanovených prípadov, ako sú odškodnenia bolesti, SSÚ a obetí trestných činov. Vzhľadom na uvedené priznanú sumu považoval odvolací súd za primeranú aj z hľadiska komparácie s odškodneniami obetí trestných činov, ktoré sú priznávané za telesné zranenia a násilné trestné činy, resp. pozostalým obetí trestných činov. Napokon z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z. z. dovolací súd v danej veci vo svojom rozsudku poukázal na závery obsiahnuté v rozhodovacej praxi ústavného súdu, ktorý vyslovil, že všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti, či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy (III. ÚS 754/2016). Celková priznaná výška odškodnenia 15.000 eur je podľa názoru odvolacieho súdu konzistentná vo vzťahu k následkom ujmy vzniknutej žalobcovi nezákonným trestným stíhaním, vychádza z výsluchu žalobcu zameraného na zisťovanie konkrétnych následkov v jednotlivých oblastiach jeho spoločenského a súkromného života s prihliadnutím na jeho osobu a doterajší život, zohľadňuje fakt, že žalobcovi sa nedostalo primeraného zadosťučinenia v inej ako peňažnej forme, vzhľadom na značný odstup času, na jej reparovanie už nie je postačujúce len samotné konštatovanie porušenia práva a nevymyká sa z medzí predstáv spravodlivosti a slušnosti. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej bolo žalovanej uložené zaplatiť žalobcovi sumu 15.000 eur, potvrdil ako vecne správny a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

2.5. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a žalobcovi priznal náhradu trov konania v celom rozsahu, keďže bol v konaní úspešný. Vzhľadom na to, že žalobca mal plný úspech v časti uplatneného nároku na náhradu škody a čo do základu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu, nie je zamietnutie žaloby vo zvyšnej časti prejavom procesného úspechu žalovanej, ale dôsledkom úvahy

súdu. Tento záver vyplýva aj z komentára k ustanoveniu § 255 CSP (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 927).

3. Žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním v časti výroku I., ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie vo výške 15.000 eur, ako aj vo výroku II., ktorým odvolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu. Prípustnosť dovolania odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože odvolací súd nesprávnym procesným postupom žalovanej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a zároveň rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

3.1. Dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP proti výroku I. vyplýva primárne zo zjavného nerešpektovania právneho názoru vysloveného dovolacím súdom v uznesení z 20. 06. 2019 sp. zn. 3Cdo/25/2019 (t. j. v prvom rozhodnutí dovolacieho súdu), a na to nadväzujúceho porušenia princípu právnej istoty. Sekundárne, naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP vychádza aj zo skutočnosti, že dovolací súd už v rozsudku z 27. 04. 2022 sp. zn. 5Cdo/128/2021 (t. j. v druhom rozhodnutí dovolacieho súdu) konštatoval naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Odvolací súd sa neriadil záväzným právnym názorom dovolacieho súdu, odklon od jeho ustálenej rozhodovacej praxe ako aj vysloveného záväzného právneho názoru v tejto veci neodôvodnil, a rovnako neodstránil ani už skôr vytknuté nedostatky odôvodnenia svojho rozhodnutia, ergo jeho rozhodnutie neposkytuje ani požadované zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie. Dovolateľka poukázala na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03), v zmysle ktorej je potrebné za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. V nadväznosti na uvedené žalovaná konštatovala, že odvolací súd aj výrokom II., ktorým priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu, rozhodol v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami o výsledku sporu a relevantnou právnou úpravou toto náležite neodôvodnil a porušil tak právo žalovanej na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania neposkytuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, je vnútorne rozporné, zmätočné, a najmä arbitrárne a prekvapivé. Rovnaký dovolací dôvod uplatnila aj v druhom dovolaní proti druhému rozsudku odvolacieho súdu, pričom dovolací súd tento dôvod v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania posúdil ako procesne prípustný a dôvodný (bod 21. odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu SR z 27. 04. 2022 sp. zn. 5Cdo/128/2021).

3.2. Dôvodom pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP bola skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorou sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí síce zaoberal, avšak s nesprávnym záverom a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

3.2.1. Žalovaná poukázala na uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo 06. 03. 2017, v zmysle ktorého konkretizovala, že odvolací súd v napadnutom rozsudku vyriešil nesprávne právnu otázku primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pretože priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nie je v súlade s platnými a účinnými vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi aj iné finančné kompenzácie (zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. predchádzajúce právne predpisy), súdnou praxou, relevantnými rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), zásadou spravodlivého zadosťučinenia a odvolací súd sa napadnutým rozsudkom neriadil vysloveným záväzným právnym názorom dovolacieho súdu.

3.2.2. Odvolací súd dvakrát priznal žalobcovi sumu 27.000 eur, pričom prvýkrát bolo rozhodnutie zrušené z dôvodu neprimeranosti náhrady nemajetkovej ujmy ako celku, v druhom prípade dovolací súd považoval odškodnenie žalobcu za výkon väzby v sume 9.000 eur za primerané a odôvodnené náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania vo výške 18.000 eur za neodôvodnené. Odvolací súd vo svojom treťom rozsudku priznal žalobcovi 15.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy

za vedenie trestného stíhania, odvolací súd svojím napadnutým rozsudkom priznal žalobcovi celkom sumu 24.000 eur (15.000 + 9.000). Odvolací súd v bodoch 21. až 23. odôvodnenia napadnutého rozsudku poukazoval výhradne na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 24. 01. 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016, pričom neuvádzal judikatúru, na ktorú odkázal priamo v tomto konaní Najvyšší súd SR (rozhodnutia ESLP vo veci Garcia Ruiz v. Španielsko, Hadjianastassiou v. Grécko, Karhuvaara a Itälehki v. Fínsko, a rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a 3Cdo/19/2018), a ktoré podporovali argumentáciu žalovanej. Ďalším nedostatkom, v bode 21. napadnutého rozsudku, bol spôsob určenia maximálneho limitu odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnými činmi, ktorému odvolací súd venoval veľmi malú pozornosť. Síce správne určil limit výšky maximálnej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 16.350 eur ako 50-násobok minimálnej mzdy za rok 2012 (skončenie trestného stíhania žalobcu) v sume 327 eur, nesprávne už mal za to, že priznaním sumy 15.000 eur tento limit neprekročil. Odvolací súd takouto argumentáciou obchádza záväzný právny názor dovolacieho súdu a maximálny limit podľa zák. č. 215/2006 Z. z., resp. zák. č. 274/2017 Z. z., alebo pozabudol na skutočnosť, že žalobcovi už bola v súvislosti s totožným trestným konaním v tomto súdnom konaní priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 9.000 eur. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 24.000 eur (15.000 + 9.000) je jednoznačne nad limitom, ktorý uviedol sám odvolací súd.

3.2.3. Právne posúdenie (odvolacím súdom) nemožno považovať za konzistentné a komplexné. Aj zo spôsobu, akým odvolací súd zopakoval výsluch žalobcu na pojednávaní dňa 20. 12. 2022, možno dospieť k záveru, že odvolací súd sa najprv rozhodol, akú výšku náhrady nemajetkovej ujmy mu prizná a následne sa snažil identifikovať a nekriticky prebral žalobcom tvrdené následky, ktoré mali u neho nastať, aby sa pokúsil udržať svoj názor o primeranosti poskytnutej náhrady nemajetkovej ujmy. Namietala, že tvrdenia žalobcu nemožno považovať za dôkazy, pričom v otázke rozvodu nebol v konaní oboznámený rozsudok o rozvode žalobcu, a teda ani dôvody, ktoré v skutočnosti viedli k rozvodu žalobcovho manželstva. Rovnako z rozsahu vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplýva, že ani bývalá manželka žalobcu, ani jeho neskoršia partnerka, neboli v konaní vypočuté, a preto nemožno tvrdiť, že žalobca uniesol dôkazné bremeno o rozpade manželstva, resp. partnerského vzťahu vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy. Rovnako presvedčenie odvolacieho súdu o komplikáciách žalobcu pri predlžovaní platnosti zbrojného preukazu, nebolo inými dôkazmi podporené, ani žiadnym spôsobom verifikované. Uvedené tvrdenia žalobcu bolo objektívne možné v konaní preukázať inými dôkaznými prostriedkami (konkrétne listinami) a nebolo nevyhnutné vychádzať výlučne z jeho výpovede, ktorý má logicky záujem na výsledku sporu.

3.2.4. Nesprávne právne posúdenie vo veci primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolateľka prezentovala argumentáciou o nutnosti aplikovania maximálnych limitov podľa zákonov o odškodňovaní obetí trestných činov v konaniach o náhradu škody voči Slovenskej republike. Odvolací súd v napadnutom rozsudku podporil svoje presvedčenie o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy výlučne odkazom na nález Ústavného súdu SR z 24. 01. 2017 č. k. III. ÚS 754/2016-42 a tvrdenia žalobcu, ktoré mal bez všetkého za preukázané. Na základe týchto skutočností dospel k záveru, že nemajetkovú ujmu žalobcu pociťovanú v jeho súkromnom živote je možné saturať v sume 24.000 eur, t. j. vo vyššej sume ako odškodnenie, ktoré za najzávažnejší následok (smrť) umožňuje priznať zákon č. 274/2017 Z. z. [maximálna náhrada nemajetkovej ujmy vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy v roku 2012 (rok ukončenia trestného stíhania žalobcu) predstavuje sumu 16.350 eur]. Podľa názoru žalovanej nález Ústavného súdu SR z 24. 01. 2017 č. k. III. ÚS 754/2016-42, predstavuje individuálne rozhodnutie v konaní, ktoré bolo záväzné iba pre účastníkov tohto konkrétneho konania. V uvedenom náleze Ústavného súdu SR nešlo o rozhodnutie, v ktorom by Ústavný súd SR vyslovil právny záver v súvislosti s riešením konkrétnej právnej otázky, t. j. ohľadom primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, predstavujúcej určenie, prípadne zadefinovanie, aké úvahy, resp. postupy majú alebo by mali všeobecné súdy pri posudzovaní nemajetkovej ujmy zohľadňovať. Odvolací súd pristupoval k názorom dovolacieho súdu prezentovaným v tomto konaní extrémne selektívnym a reštriktívnym spôsobom, t. j. tak, že všetky ostatné odkazy dovolacieho súdu na rozhodnutia, iné ako nález Ústavného súdu SR z 24. 01. 2017 č. k. III. ÚS 754/2016-42, jednoducho odignoroval. Je nevyhnutné pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku a porovnať uplatnený nárok žalobcu s týmito ďalšími predpismi. Následná zákonná úprava limitov výšky náhrady nemajetkovej ujmy uskutočnená v zákone č. 514/2003 Z. z. a priamo poukazujúca na osobitný právny predpis upravujúci odškodnenie, bola len potvrdením záverov, ku ktorým dospela dlhodobá a ustálená

súdna prax (porovnaj aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 3Cdo/19/2018, 2Cdo/30/2019).

3.2.5. Žalovaná uviedla, že nespochybňuje právo žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spojenej s tu prejednávanej trestnej konaní, dovolanie podáva z presvedčenia, že aktuálne priznaná náhrada vo výške 15.000 eur (v spojení s nárokom priznaným predchádzajúcimi rozhodnutiami ide o sumu 24.000 eur) je zjavne neprimeraná a napokon aj absolútne neodôvodnená pre absenciu zásahu takej intenzity (v tomto momente ide len o posúdenie zásahu vznesenia obvinenia), ktorá by odôvodňovala takúto náhradu. Odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalovaná videla v tom, že pri posúdení a určení výšky a primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval odvolací súd bez zohľadnenia platných a účinných vnútroštátnych právnych predpisov (upravujúcich aj iné finančné kompenzácie), súdnej praxe, relevantných rozhodnutí ESLP ako aj bez zohľadnenia zásady spravodlivého zadostučinenia, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.3. Odvolací súd výrokom II. napadnutého rozsudku priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu. Žalovaná predmetný výrok odvolacieho súdu napadla ako výrok závislý na výroku I., ktorým odvolací súd priznal napadnutým rozsudkom žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur, zároveň identifikovala niekoľko dôvodov, pre ktoré je napadnutý rozsudok aj v tejto časti nepreskúmateľný, nedostatočne odôvodnený a napokon aj arbitrárny a prekvapivý.

3.3.1. Uviedla, že v prospech prípustnosti podania dovolania voči rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania podľa § 420 písm. f) CSP svedčí nález Ústavného súdu SR z 02. 04. 2020 sp. zn. I. ÚS 387/2019, v zmysle ktorého: „Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmatečnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.“

3.3.2. Žalovaná poukázala na rozpor výroku a odôvodnenia, lebo pokiaľ odvolací súd v zmysle výroku II. napadnutého rozsudku priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho aj dovolacieho konania, v prvej vete bodu 24. odôvodnenia, ktorý sa ako jediný dotýka rozhodovania o náhrade trov konania, je jednoznačne uvedené, že odvolací súd rozhodoval „O náhrade trov odvolacieho konania ...“ Ďalším nedostatkom pri rozhodovaní o trovách je skutočnosť, že nie je zrejmé, z akej sumy sa má o náhrade trov konania, ktorá bola žalobcovi priznaná „v celom rozsahu“ rozhodovať, t. j. či ide o sumu 15.000 eur priznanú žalobcovi výlučne napadnutým rozsudkom, prípadne o celú ním požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500.000 eur, alebo je potrebné zohľadniť aj už skôr priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 9.000 eur. Žalovaná preto považovala napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a porušujúce jej právo na spravodlivý proces aj z toho dôvodu, že v ňom absentuje určenie sumy, z ktorej sa má následne vypočítavať náhrada trov konania. Poukázala na arbitrárnosť posúdenia úspechu žalobcu a nedostatok odôvodnenia. Rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania „v celom rozsahu“ odôvodnil odvolací súd aplikáciou § 255 ods. 1 CSP, keď podľa názoru odvolacieho súdu mal žalobca plný úspech v časti uplatneného nároku na náhradu škody, a čo do základu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu. Žalovaná pritom už v druhom dovolaní upozorňovala na existenciu nálezu Ústavného súdu SR z 13. 02. 2020 č. k. IV. ÚS 652/2018-44 (ktorý je okrem iného vydaný neskôr a pre rozhodovacie činnosti súdov aj právne relevantnejší ako komentár k CSP vydaný kolektívom autorov), v ktorom uviedol, že aj rozhodnutie, ktoré závisí od úvahy súdu „musí mať svoje vnútorné limity, pretože ináč by bolo v rozpore s rozumným usporiadaním procesných vzťahov, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva, nie síce v jeho základe, ale v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky vo vzťahu k tej, ktorá v obdobných veciach vyplýva napríklad z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, bola žalobcovi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania proti žalovanému len preto, lebo bol úspešný v základe svojho nároku, ktorého výška však bola oproti žalobnému nároku súdom priznaná s výrazným obmedzením ... priznať za akýchkoľvek okolností strane konania, ktorá vo veci so svojím zjavne neprimeraným nárokom na úhradu nemajetkovej ujmy neuspela, právo na plnú náhradu trov konania, ktoré jej vznikli v príčinnej vecnej a

časovej súvislosti s uplatnením jej práva v konaní pred všeobecným súdom, by bolo v rozpore s platnou a účinnou právnou úpravou interpretovanou súladne ochrannou funkciou civilného práva procesného.“ Zo skutkových okolností prejednávaneho prípadu je zrejmé, že žalobca sa podanou žalobou domáhal priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 500.000 eur. Keďže odvolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 24.000 eur oproti požadovanej sume 500.000 eur, mala žalovaná za to, že pre zjavný rozpor s rozumným usporiadaním procesných vzťahov nebolo možné žalobcovi priznať nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Podľa názoru žalovanej mal odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania postupovať podľa zásady úspechu (§ 255 ods. 2 CSP) tak, že od úspechu víťaznej strany, t. j. žalovanej (95,2 %) mal odpočítať jej neúspech, tzn. mieru úspechu druhej strany sporu, t. j. žalobcu (4,8 %), čím by dospel k záveru, že čistý úspech žalovanej bol 90,4 %. Napriek tomuto výraznému úspechu žalovanej v spore jej odvolací súd nárok na náhradu trov konania nielenže nepriznal, ale dokonca ju zaviazal na náhradu trov konania žalobcovi v celom rozsahu. Žalobca, ktorý bol v priebehu celého konania zastúpený právnym zástupcom, nemohol dôvodne očakávať, že všeobecné súdy vyhovejú jeho žalobe v celom rozsahu a priznajú mu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 500.000 eur, resp. vo výške, ktorá by sa tejto sume čo i len marginálne približovala. K arbitrárnosti napadnutého rozsudku potom pridala aj námietku prekvapivosti, nakoľko samotný senát 8Co Krajského súdu v Bratislave pri náhrade trov konania konštantne rozhoduje v súlade a s priamym odkazom na nález Ústavného súdu SR z 13. 02. 2020 č. k. IV. ÚS 652/2018-44, napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. 07. 2021 sp. zn. 8Co/58/2020, napokon aj aktuálnou rozhodovacou praxou samotného Krajského súdu v Bratislave. Otázkou úspechu žalobcu v dovolacom konaní sa odvolací súd v napadnutom rozsudku nezaoberal ani okrajovo. Z uznesenia dovolacieho súdu z 20. 06. 2019 sp. zn. 3Cdo/25/2019, ktorým bolo vyhovené dovolaniu podanému žalovanou (proti priznaniu sumy 27.000 eur) pritom jednoznačne vyplýva, že v tomto dovolacom konaní žalobca úspešný nebol. Z rozsudku dovolacieho súdu z 27. 04. 2022 sp. zn. 5Cdo/128/2021 vyplýva, že žalovaná bola svojím druhým dovolaním neúspešná do výšky 9.000 eur a úspešná do výšky 18.000 eur. Osobitne vystupuje do popredia arbitrárnosť výroku II. vo vzťahu k trovám dovolacieho konania, keďže niet pochýb, že v prvom dovolacom konaní bola plne úspešnou stranou žalovaná a v druhom dovolacom konaní bola žalovaná stranou úspešnejšou. Výrok II. rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k nároku žalobcu na náhradu trov dovolacieho konania je preto nielen absolútne neodôvodnený, ale aj arbitrárny.

4. Na základe vyššie uvedených skutočností žalovaná navrhla, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 č. k. 8Co/148/2022-292, v napadnutom rozsahu podľa § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

5. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaná, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b) CSP, a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že časť dovolacej argumentácie dovolateľky opodstatňuje záver o prípustnosti a tiež dôvodnosti dovolania.

7. Z podkladov spisu je zrejmé, že trestné stíhanie bolo voči žalobcovi vedené na základe uznesenia Okresného úradu vyšetrovania PZ, vydaného pod ČVS: OÚV-539/99-Šk, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1, 4 Trestného zákona, dňa 07. 03. 2000 preklasifikovaného na § 222 ods. 1, 3 Trestného zákona a taktiež na základe uznesenia Okresného úradu vyšetrovania PZ vydaného dňa 12. 11. 1999 pod ČVS: OÚV-539/99-Šk, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2, § 235 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona. Žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo 14. 12. 2011 sp. zn. 1T/11/2007, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. 11. 2012 sp. zn. 1T/114/2012, právoplatným dňa 28. 11. 2012, oslobodený spod obžaloby, podľa ktorej sa mal dopustiť trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1, 3 Trestného zákona a pokračovacieho trestného činu vydierania spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2, § 235 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona z dôvodu, že nebolo preukázané, že sa stali skutky vymedzené v obžalobe, pre ktoré bol stíhaný.

8. Predmetom posúdenia bol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy titulom nezákonného trestného stíhania, trvajúceho vyše 13 rokov. V prípade trestného stíhania všeobecne nemožno pochybovať o tom, že predstavuje nezanedbateľný zásah do základných práv obvineného.

8.1. Trestné stíhanie bez ohľadu na dĺžku konania spravidla predstavuje psychickú záťaž. Na porušenie práv poškodeného sú naviazané subjektívne pociťované následky, ktoré predstavuje úzkosť, neistota (ohľadom výsledku konania), duševný stres, či iné obtiaže (spoločenské odsúdenie, izolácia), ktorých intenzita nie je iba nepatrná, a ktorých trvanie nebolo len krátkodobé. Pritom tieto obtiaže sa môžu prejavovať vo vonkajšom svete (najmä v prípade vzťahu okolia k poškodenému), ale nemusia (v prípade úzkosti, neistoty a stresu). Je zrejmé, že tam, kde sa následky porušenia práva vo vonkajšom svete neprejavujú (jedná sa o stav mysle), je prakticky nemožné tieto následky preukázať. V konaní sa tak zvyčajne zisťuje, či sú dané objektívne dôvody, aby sa dotknutá osoba mohla cítiť poškodená, teda či vzhľadom ku konkrétnym okolnostiam prípadu by sa i iná osoba v obdobnom postavení mohla cítiť dotknutou v zložkách tvoriacich vo svojom súhrne nemajetkovú sféru jednotlivca.

8.2. Trestné stíhanie spravidla zasahuje do práva obvineného na ľudskú dôstojnosť, osobnú česť, dobrú povesť a ochranu mena, ako i do súkromného a rodinného života, pričom obvinený musí okrem iného strpieť i zhromažďovanie, a v niektorých prípadoch i zverejňovanie údajov o svojej osobe.

8.3. Pri určení výšky náhrady za nemajetkovú ujmu spôsobenú trestným stíhaním obvinenému, u ktorého sa následne podozrenie nepreukázalo, sa prihliada na dĺžku trestného stíhania a predovšetkým na dopad trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby. Pritom platí, že výška náhrady nesmie byť v rozpore so všeobecne uznávanou predstavou spravodlivosti.

8.4. Kritérium dĺžky trestného stíhania zohľadňuje najmä to, akú dlhú dobu zásah do osobnostných zložiek jednotlivca v dôsledku proti nemu vedeného trestného stíhania trval. Trvanie trestného stíhania môže spôsobovať kontinuálny nárast ujmy prejavujúci sa v osobnosti človeka. Ujma pri trestnom stíhaní spočíva v morálnom poškodení osobnosti (integrity) poškodeného počas trestného stíhania a narušenie jeho súkromného, rodinného, poprípade iného života, zatiaľ čo v prípade neprimeranej dĺžky konania, môže pri posúdení nároku na náhradu ujmy spôsobenej trestným stíhaním viesť k záveru o vzniku tejto ujmy, prípadne o vzniku ujmy vyššej intenzity.

8.5. Kritérium následkov spôsobených trestným konaním v osobnostnej sfére poškodenej osoby umožňuje zohľadnenie individuálnych následkov trestného stíhania v osobnostnej sfére poškodenej osoby, pričom negatívne dopady zahájeného trestného stíhania do osobnosti človeka - morálne narušenie osobnosti (integrity) poškodeného v dobe trestného stíhania a narušenie jej profesijnej, súkromnej, rodinnej, prípadne aj inej sféry života.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP a § 421 CSP.

I. K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 15.000 eur

10. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľkou uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na

neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľka v dovolaní namietala nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a jeho nedostatočné odôvodnenie.

13. K námietkam žalovanej týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

14. Vo svetle uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním žalovanej, kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP spĺňa, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

14.1. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd vo svojom odôvodnení dostatočným spôsobom poukázal na zistený skutkový stav a z neho vyvodil závery. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu,

iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

14.2. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Pokiaľ dovolateľka namietala nesprávne skutkové zistenia, či hodnotenie dôkazov a abstrahovania skutkových záverov najmä z vykonaného dokazovania tieto nespôsobujú prípustnosť v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

15.1. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

16. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje, a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16.1. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v dovolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

17. Dovolací súd ďalej poznamenáva, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420

písm. f) CSP (porovnaj R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021, alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) sa zaoberal aj celkovým postupom odvolacieho súdu pokiaľ išlo o hodnotenie skutkových zistení a potrebu dokazovania a nezistil porušenie procesných pravidiel CSP v odvolacom konaní, ktoré by mohli mať za následok prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

18. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa žalobcovi priznanej náhrady titulom nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie vo výške 15.000 eur, treba považovať za súladné s uvedenými kritériami. Odvolací súd v tejto časti odôvodnil svoje rozhodnutie spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

II. K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP proti výroku o trovách konania

19. Dovolací súd prisvedčil námietke žalovanej, týkajúcej sa nepreskúmateľnosti výroku o trovách konania, ktorým odvolací súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a odvolacieho konania v plnom rozsahu. Stotožnil sa s podrobnou argumentáciou žalovanej, uvedenou v rámci dovolania (viď bod 3.3. rozsudku). Aj podľa názoru odvolacieho súdu je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti nepreskúmateľný.

19.1. Námietka žalovanej, že postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP je v tejto časti dôvodná, preto vo výroku o náhrade trov konania rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022, v súlade s § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19.2. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

III. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 15.000 eur

20. Dovolací súd po zistení, že dovolanie žalovanej je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, avšak nedôvodné, pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

21. Žalovaná vyvodzovala prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

22. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22.2. Za právne posúdenie veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (quaestio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (quaestio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu

nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym, či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

22.3. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, či je táto otázka riešená dovolacím súdom rozdielne alebo nebola riešená.

23. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná považovala za nesprávne vyriešenú otázku primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. s ohľadom na platné a účinné vnútroštátne predpisy upravujúce aj iné finančné kompenzácie. Uvedená právna otázka sa týka správnosti posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nevyhnutnosti zohľadnenia iných hmotnoprávnych predpisov tuzemského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

23.1. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne.

24. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, pričom označila rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd v napadnutom rozhodnutí odkloniť pri riešení vymedzenej právnej otázky. Ide o rozhodnutie ESLP Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko a rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a 3Cdo/19/2018.

25. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví, či dokonca živote) bagatelizovať.

26. Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

27. Rovnako v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, resp. s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

28. V rozhodnutí z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či sa ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. môže, resp. nemôže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí dospel k záveru, že na jeho záveroch o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z. z., ani zákon č. 412/2012 Z. z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). Európsky súd pre ľudské práva tiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obeť násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Italehti a Karhuvaara v. Fínsko).

29. Najvyšší súd aj v rozhodnutí z 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/38/2019 vyslovil, že právny názor zastávajúci potrebu podrobnej špecifikácie dôsledkov vydania nezákonného rozhodnutia, preskúmateľnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a náležité zohľadnenie iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, je pevne zakotvený v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu prakticky od roku 2006. Tento právny názor predstavuje výklad súladný so štandardom ochrany ľudských práv na európskej úrovni, eliminuje ľubovôľu pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a zohľadňuje výšku priznaných náhrad pri zásahoch do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky. Uvedený prístup nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevylučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia.

30. Dovolací súd poukazuje na závery obsiahnuté v rozhodovacej praxi ústavného súdu, ktorý vyslovil, že všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti, či obeť trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štat sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy (III. ÚS 754/2016).

31. Podľa názoru dovolacieho súdu je úvaha odvolacieho súdu vyjadrená v podobe dostatočne logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu

spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach.

32. Na tomto mieste dovolací súd s ohľadom na argumentáciu žalovanej považuje za potrebné zdôrazniť, že nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 z 24. januára 2017 nepredstavuje ojedinelé rozhodnutie. V tomto smere poukazuje na uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 144/2024 z 19. marca 2024 (bod 23.) a sp. zn. I. ÚS 332/2024 z 18. júna 2024 (bod 23.).

33. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že intenzita zásahu do práv žalobcu odôvodňovala priznanie náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom v uvedenej výške. Závažnosť ujmy vo forme existujúcich negatívnych následkov bola dostatočne preukázaná. Určenie výšky nemajetkovej ujmy zodpovedá a je súladné s požiadavkou spravodlivosti.

34. Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej v časti týkajúcej sa priznanej náhrady titulom nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie vo výške 15.000 eur, je nedôvodné.

35. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobkyne je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, avšak dôvodné len v časti dovolania týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania, a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je dôvodné. Vzhľadom na uvedené dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2022 sp. zn. 8Co/148/2022 v napadnutej časti výroku týkajúcej sa žalobcovi priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 15.000 eur, ako celok zamietol (§ 448 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.